

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy lven.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
egész évre 100 K., félévre
50 K. Egyes szám ára 3 K.

Régi és új ösvény.

A régi gypű megbolygatásáról szóló példázat annyira megkapó, hogy szinte ellenmondás nélküli igazság erejével hat. Különben is, amint Isten egy és örök, az ő szentséges akarata is egy örökké, tehát a régi jóhoz való ragaszkodás valójában nem más, mint az Isten egyforma akaratának változatlan követése.

Csak hogy azt mondja Kálvin János, hogy Isten is más eszközökkel akarja nevelni az embert a gyermek-, mint a felnőtt-kor idején. Valóban Jézus Urunk maga is hirdeti bár, hogy a törvény megtartásáért jött, egészen más tartalmat adott a törvénynek, mint amit addig annak tulajdonítottak.

A keresztyénség már csak ezért sem lehet megkövesült intézmény. Jézus maga tanította meg az embereket arra, hogy változott viszonyok változott elrendezéseket kívánnak és hogy az emberiségnek az a legnagyobb jóltevője, aki a szükséges változtatás idejének elérkezését felismeri, bátran hirdetni meri s arra embertársait életének kockáztatásával vagy feláldozásával is rávezeti.

Ha ilyen hősei nem volnának az emberi előrehaladásnak, nem lehetne követni az isteni parancsot: legyetek tökéletesek, mert a változás — igaz — nemesak felfelé, lefelé is vihet, de az egyhelybenmaradás bizonyosan sohasem emel ki bűnös és gyarló állapotunkból.

A változtatások szükségességének elismerését bizonyítja a keresztyén egyház egész története. Ne vitatkozzunk itt most azon, vajjon egyes intézményei a keresztyén egyháznak elejétől megvoltak-e vagy csak később fejlődtek ki; nézzük csak azt az igazságot, amiben minden felekezeti keresztyének egyetérthetünk, hogy ugyanis az egyháznak minden legfontosabb intézményei is nevezetes változásokon mentek át az idők folyamán, alkalmazkodva a külső élet változott viszonyaihoz. Senki sem fogja tagadni, hogy például a pápa és a zsinat közötti viszony más volt Konstanczban, mint a vatikáni konciliumon; vagy hogy a püspökök helyzetében okozott valamely változást az érsekségek szervezése; vagy hogy a papi élet állapotát nem hagyta érintetlenül a nőtlenségi törvény alkotása.

Ha a keresztyénség általában is elismeri az újítások szükségességét, mennél inkább el kell ismernünk nekünk, akik a reformációt áldásnak valljuk az emberiségre s akik az emberi történet legragyogóbb napjai közé soroljuk 1517 október 31-ét.

Vizsont azonban épen keresztyén és reformált keresztyén embernek nem szabad mindenféle újításon kapva kapni. Határt szab etekintetben maga Jézus, ki a törvény megtartására int és útmutató Kálvin, aki arra figyelmeztet, hogy a gonosz állapotok is Isten akaratából súlyosodnak reánk és nem szabad könnyedén azt hinnünk, hogy Isten minket választott eszközül a gonoszságok eltörlésére.

Isteni elhivatást kell éreznie magában annak, aki új ösvényekre akarja vezetni embertársait. Csak az Isten dicsőségére szabad gondolnia, sem a magáéra, sem a más emberekére soha. Nem üres szólam, hanem az egész élet elve, a reformáció egész igazolása a *Soli Deo gloria*.

Azok, akik a dicsőséges és hálaadással ünnevelt október 31-ét néhány év előtt, szomorúan emlékeztetése is tették nekünk magyaroknak: azért bűnösök és azért lesznek minden időben elriasztó példák, mivelhogy a legnagyobb és legtöbb felelősséggel járó jótettnek, a megújulásnak gyönyörűségével zavarták meg az életünket, arra való elhivatás és képesség nélkül, nem az Isten dicsőségéért, hanem a maguk dicsőségéért, vagy a más embertársuk dicsőségét irigyelve.

Jegyezzük azt jól meg, atyámfiai és e közeli kárhóztos példából valamiképen arra a szerencsétlen, utódainkra káros, elődeink iránt vétkes következtetésre ne jussunk, hogy az újítás magában véve bűn és hogy a meglevőhöz ragaszkodás a legfőbb erény.

Egyház

A diakónusokról.

(Folytatás.)

A diakónusokat, épúgy mint a presbitereket, a gyülekezet választja. Felavatásuk a presbitereké-

vel egyidejűleg szokott történni ünnepélyesen a templomban. Megbízatusuk ideje egyenlő a presbiterkevel. Kisebb gyülekezetekben a presbiteriumnak ülési joggal bíró tagjai. Nagyobb egyházakban csak akkor vesznek részt a presbiterium ülésén, mikor az a diakónia ügyét tárgyalja. Itt is csak tanácskozási joguk van. A diakónusok felett az ellenőrzést kisebb helyen az egész presbiterium, népesebb gyülekezetekben a presbiteriumnak egy kisebb bizottsága gyakorolja.

A diakónusok száma legalább négy; számuk azonban természetesen a gyülekezet nagyságától függ. A diakónusok önálló testületet alkotnak, amelynek elnöke csak lelkész lehet. Minden diakónusnak kisebb egyházakban külön körzete van, amelynek a szegényeit, elhagyatottjait, árváit, általában segítségre szorultjait különös figyelemmel tartani kötelessége.

Nagy gyülekezetben vannak ú. n. kerületi diakónusok is. Ezeknek maguknak külön körzetük nincs, hanem 5—6 körzeti diakónus felett örködni és e diakónusokat képviselni a feladatuk. A kerületi diakónusok külön tartanak ülést egy lelkész elnöke alatt. Ezen az ülésen terjeszti elő a kerületi diakónus javaslatait és védi az ellenvetések ellen. E testület határoz a segélyezést illetőleg. Határozata ellen a presbiterium felügyelő bizottságához lehet felebbezni, amely aztán végérvényesen dönt. Kisebb gyülekezetekben a segélyről a diakónusok együttes ülése határoz, amelynek a döntése ellen a presbiteriumnál lehet jogorvoslatot keresni. A kerületi diakónusok ülésének tagja a pénztárnok diakónus is, akinek szintén nincs külön körzete. Ilyen üléseket hetenként tartanak. Jegyzőjét egy alkalomra választják és az ülés jegyzőkönyvét azonnal hitelesítik. Minden összejövétel imádsággal nyílik és zárul.

Ha a diakónus körzete járása közben elhagyott árvát talál: úgy a rokonokat vagy a gyermektelen házaspárokat igyekszik rábírní, hogy eze-et vegyék magukhoz. Ha elaggott szülők vannak körzetében: úgy a gyermekeket figyelmezteti kötelességükre. A gyermekekkel nem törődő szülőket inti, hogy teljesítsék tisztüket. Beteg, munkaképtelenné vált egyének rokonait, vagy pedig a volt munkaadót serkenti segítségére. Ha olyanokra akad vagy olyanokról hall, akik nem tudnak magukon segíteni és rokonaik nincsenek és nincs, aki őket gyámolíthatná, vagy csak részben tudják magukat fenntartani: úgy ezekre vonatkozólag a diakónus pontos adatokat szerez származását, vallási, erkölcsi és egyházi viszonyait, rokonságát, keresetét és vagyonát stb. illetőleg. Ez iratokat Hollandiában a hatóság köteles ingyen, úgyszintén a munkaadó is, büntetés terhe alatt kiadni. Pontosán utána jár annak is, hogy az illető mennyi nyugdíjat húz, mennyivel segítik volt munkaadója, gyermekei, rokonai, valami jótékony egylet, vagy magánember. Mikor látja, hogy ezek után sincs biztosítva az illető léte: a beszerzett adatokat kisebb helyen személyesen, népesebb gyülekezetekben a kerületi diakónus útján előterjeszti a segély felett határozó

testületnek. Ha a segélyt indokoltnak ítélik: először három hónapra szavazzák meg. Megállapítják a segély összegét és a körzet-diakónust felhatalmazzák a megszabott összeg átadására. A diakónus e tisztében a legnagyobb tapintattal jár el, hogy a segélyezett érzékenységét ne sértse.

A segélyezettek kétfélek: állandóan és időlegesen segélyezettek. Az előbbieket listájába van írva az, akinél a segélyezést három ízben megszavazták és akinek a baja állandó jellegűnek mutatkozik. A diakónus az időleges változásokat pontosan bejelenti: így a halálozást, elköltözést stb.

Segélyezésre elsősorban a gyülekezet rászorult tagjai jönnek tekintetbe, de joga nincs senkinek segélyre, mert ez kegyelem és könyörületeség műve, amellyel szemben igényt támasztani nem lehet. Más gyülekezetbelit csak kivételesen segít a diakónia és csupán addig, ameddig az illető a gyülekezetben tartózkodik. A holland diakónia pénzt ad, hogy az illetők személyi jogai ne nyúljon bele, de a természetben kapott ajándékot szintén természetben adja ki. Ha valaki a kapott pénzt szeszies italra költi: úgy a következő alkalommal természetbenivel segítik. Ha ezt is eladja, hogy italt vehessen: úgy azonnal megvonják a segélyét, mert a diakónia nem állhat a részegség szolgáltatában. Ha valaki restségből, a munkától való idegenkedésből szorult támogatásra, amint ezt észreveszik: azonnal felhagynak a segítésével, mert a diakónia nem ápolhatja a restséget és erkölcstelenséget. A diakónus az anyagi segítség mellett igyekszik lelki táplálékot is szolgáltatni vigasz, bátorítás és alkalmas vallásos iratok nyújtásával. Gondol arra is, hogy a gyámolított gyakorolja-e a templomot? Gyermekei járnak-e iskolába?

Hogy a diakónus jól végzi a teendőjét, arról a presbiterék és lelkészek házi látogatásaik alkalmával győződnek meg. Íme, így egészítik ki egymást az egyházi hivatalok munkái!

A diakónia fejlettebb fokon arról is tud gondoskodni a maga diakonisszái útján, hogy egyedül álló családoknál, ahol a férj a házon kívül a megélhetésért küzd, a feleség betegsége esetén az illető társadalmi állásának megfelelő műveltségű egyén pótolja a házban a feleség munkáját.

Hogy a diakónus hivatása tudatának magaslatán álljon, bizonyos időközökben közös gyűlésre gyűlnek össze, ahol tapasztalataikat kölcsönösen kicserélik, teendőiket megbeszélik, ügyeiket, amelyek mindannyiukat közösen érdeklik, együttesen megtárgyalják. E célt szolgálja a diakónusok havi folyóirata is, amelyet szakavától emberek szerkesztenek s amelyeket a diakónusok ingyen kapnak. A napilapoknak is külön rovatuk van a szegényügy számára, amelyek útján az egész lakosságot fogékonyra teszik e kérdések iránt. Évenként végül országos diakónus kongresszusok vannak, amelyek szintén nem csekély erkölcsi, lelki és ismereti haszonnal vannak a keresztyén könyörületeség e hivatalos munkásai számára. A folyóirat cikkei megvilágítják a jelen fontos szegényügyi kérdéseit, az egyes vidékek teendőit. Az összejöveteleiken a

szegény-üggyel hivatásszerűleg foglalkozó lelkészek, akik más országok és egyházak szegény-ügyeit is figyelemmel kísérik, széles látókörrel bírva, a legjobb iskolázottságban részesítik a diakónusokat eme mindenkor aktuális kérdését illetőleg.

(Vége következik.)

Filep Gusztáv.

A csonka-beregi egyházmegye őszí közgyűlése.

Borongós, sáros időben gyülekeztünk össze folyó hó 12-én, számot adni, számot vetni, reménységet meríteni. Magyarország legősibb földjének, a beregi földnek magyar lelkészei és érdeklődő tanítói, leküzdvé az alig járható utak nehezségeit, csaknem teljes számmal jelentek meg Tarpán, hogy baráti kezet szorítva, új reménységet s új erőt nyerjenek a további küzdelemre. Mert nagy küzdelem és szent feladat itt a végeken, az elrablott Kárpátok tövében, a lelkészek s tanítók munkája. Itt minden kéz azért dolgozik, minden szív azért dobog, hogy a veszteség fájdalma minél előbb a nyereség örömévé csendüljön át s a fájó csonkaság egészséges egészzé növekedjék.

E gondolat nyert kifejezést s Magyarország feltámadásának szent hite zengett abban a mélyen járó, szép imában, mellyel szeretett esperesünk a gyűlést megnyitotta.

Utána kezdetét vette a 26 pontból álló tárgyszorozat megvitatása, mely a szokott módszer szerint alapos, lassú tempóval kezdődött, hogy majd később: 1—2 óra körül, ideges gyorsasággal pörögjön le. Ez az alapos, körültekintő megvitatás kísérte az esperesi időszak jelentést, melynek kapcsán több jelentős határozat hozatott. Első sorban is ki kell emelnem azt, mely egyházmegyénk életében új, hatalmas lépést jelent: az egyházmegyei szervezet teljes megalakítása, kiépítése. A tanácsbírák és megszervezett bíróságok hiánya, a sok-sok elodázott ügy tette szükségessé, hogy az eddigi, ideiglenes vezetés helyett, teljes hatáskörrel felruházott tisztikar vegye kezébe a vezetést.

Meg kell emlékezni ama határozatról is, melyet Gulácsy István főgondnok lebilincselő fejtegetése és indítványa után mondott ki közgyűlésünk; arról, hogy a kiküldött építető bizottság csak olyan építkezési tervet fogadhat el, melyek a magyar stílusnak és szépségnek, a kálvini egyszerűségnek és gyakorlati célnak a legteljesebb kifejezői. Ez a határozat — az eddigi rendszertelen, egységes gondolatától nem vezérelt építkezések után — méltó büszkesége lehet annak, ki nekünk is büszkeségünk és dicsekedésünk s akinél e gondolat nem csupán ötlet, de hazát, egyházat mélységesen szerető és fáradhatatlanul szolgáló életnek világos programja.

Örömmel derült arccal hallgattuk az egyházrajz adatait, melyek a szaporodásról, úrvacsorázókról, önkéntes adakozásról szóltak, de az örömet szűzárzó arcokra fájdalmas ború vetette árnyait, mikor ama felebbezésekre került sor, melyek a

belhivatalnokok terményjárandóságát tagadják meg. Tekintettel a nagy veszedelmet magában rejtő ügyre, alapos tanulmányozás végett bizottság küldetik ki.

Számvevőszéki jelentés kapcsán sor kerül az özvegyek és árvák segélyezésére. Minden rászoruló rendkívüli segélyt kap abból az összegből, mely a lelkészek által felajánlott egy-egy mm. búzából gyűlt össze. De a kéz, mely nyújt, venni is tud s a késedelmező mulasztókat bírságokkal sújtja.

Több kisebb jelentőségű, adminisztratív ügy letárgyalása után sor kerül két indítványra, melyek közül egyik a stóla felemelést, másik a lelkészi körök megszervezését s ezzel kapcsolatban nagyobb fokú egyházépítő munkásság megkezdését javasolja. Az első Rehó Gyula tiszavidi lelkész indítványa, mely jóváhagyás végett egyházkerületi gyűlésre terjesztetik fel.

Egyhangúlag magáévá teszi közgyűlés Kelemen Gyula tiszaszalkai lelkész indítványát is s a lelkészi körök megszervezésére bizottságot küld ki. Elrendeli továbbá vasárnapi iskolák, gyermek-istentiszteletek, vallásos estélyek tartását, énekkarok szervezését, vallásos iratok terjesztését és különleges jogkörrel ruhazza fel az egyházlátogató küldöttsegeket a tekintetben, hogy kiszállásuk alkalmával alapos meggyőződést szerezvén, külön jelentést tegyenek a tapasztalt egyházépítő munkásságról.

A lemondott tisztikarnak Rehó Gyula tiszavidi lelkész mond őszi köszönetet azért az odaadó, fáradhatatlan munkásságért, melyet a rendkívüli helyzet nagy nehézségei alatt tanúsítottak; a lemondó tisztikar nevében pedig Lánczy József esperes köszöni meg azt a bizalmat, mely őket vezéri helyre emelte s nehéz munkájokban kitartásra ösztönözte.

Bücsűszavai mintha megremegnének, szeméik könnyek kerülgetik. Az a megremegés, az a könnyes csillanás bizonyítja, hogy a szeretet volt az, mely őt — elnök társával együtt — közöttünk tartotta, hozzánk kapcsolta, felelősségteljes méltóságba emelte, de előzloga is annak, hogy a szeretet lesz az, mely ismét elhívja őket vezérségre s kipróbált bölcsességüknél jobbat nem keres...

Gyűlés után szeretett főgondnokunk látta vendégül magyaros ebédrel az egyházmegye lelkészeit és tanítóit, le nem tagadható bizonyosságul az egymás iránti őszinte megbecsülésnek és szeretetnek. A fehér asztalnál elhangzó komoly és derűs felköszöntők talán egymást szárnyalták volna túl, ha az esővel terhes fellegek, a fenyegető sötétség szét nem rebbenti a szeretetben egybeforrt baráti kört.

Kelemen Gyula.

Közélet

„Diákszövetség és szektáriusság“.

Bizonyára sokan vannak e lap olvasói között, akik velem együtt fájdalmas érzéssel szemlélik azt az áldatlan állapotot általánosságban amúgy is erőtelen, egy szomorú meghanyatlás

minden nyomorúságával küzdő egyházi életünkben, hogy két olyan irány képviselői üzentek hadat egymásnak a nagy nyilvánosság előtt, amelyek mindegyike egyformán értékes, szükséges és nélkülözhetetlen ideálokat hordozó és munkáló. (Az egyik alatt az Evangéliomi Keresztény Diákmozgalmat értem csupán.) Távollátástól a szándéktól, hogy a versengők táborába álljak, legyen szabad az elfogulatlan véleményalkotás elősegítése érdekében, megszólalnom e kérdésben, őszintén, becsületesen, a személyes tapasztalás bizonyosága alapján.

Kicsoda az, aki ma — egy meddő, apálykorszakát élő egyházi élet idején — úgy, ahogy eddig dolgozott, haszontalannak, sőt károsnak és veszedelmesnek bélyegezhetné azt a mozgalmat, amelyik a magyar (s református) diákság lelki felrázásának s abban az evangéliomi életideálok realizálásának egyetlen tényezője volt? Istennek hála, azt hiszem, velem együtt sokan előállhatnak azzal, — mikor e mozgalom református az egyéni fölébredés, belső meggazdagodás — hogy éppen a Diákmozgalom volt az, amelyik megláttatta velünk Jézus Krisztust úgy, hogy — az egyházi fölébredés, belső meggazdagodás áldásairól most nem szólva — megtanultunk nyomasztó, de egyszersmind munkára lendítő felelősséget érezni éppen református egyházunkért, amely addig közömbös, sőt sokak számára egyenesen unott volt. Sőt tudnék példákat felhozni arra is, amikor a vallási nihilizmusból éppen a Diákmozgalom munkája révén fölébredt személyiségek levonták az egyéni „ébredés“ konzekvenciáját abban a tekintetben is, hogy a kereszténység legtisztább történelmi alakulatában, a Kálvinizmusban találták meg igazi helyüket, ott hagyva régi, merev egyházukat. És emlékszünk — diákmozgalmi szénior-tagok — arra is, hogy lutheránus körök egyenesen „megvádolták“ mozgalmunkat a kálvinizmus propagálása miatt, úgy, hogy eksklusív lutheránus felekezeti diákmozgalom megteremtésén fáradoztak.

Nem, a Diákmozgalom munkája ma már a történelemé és nem hiszem, hogy ezt a munkát bárki is, bármikor is egyháztörténelmünk fekete lapjain említhetné akár az elfogulatlan tárgyilagosság, akár a felelősséget érző, szenvedélyes egyházszeretet nevében!

Másfelől: Kicsoda az, aki jogosan kárthatná azt az irányzatot, (illetve annak legbarcosabb képviselőjét, dr. S. J.-t) amely az elmúlt évtizedek alatt úrrá lett elvtelen, sőt bünyös — mert belső életünket destruáló — „liberalizmussal“ szemben a tiszta kálvinizmus pozitívumainak uralmáért küzd és pedig következetesen minden vonalon?! Kicsoda az, aki felelősségre vonhatná a K. Sz.-ét azért, mert a principiumok hirdetésével és tisztázásával öntudatra, helyes értékelésre, meggyőződésre, következetességre neveli a magyar reformátusságot, mert „nagyakaritást“ akar végezni egyházi életünkben, a magunk portáján, hogy kifényesítsen, tükörtisztává tegyen mindent, ami külső és belső

tulajdonunk, de eltávolítsa mindent, ami megrentaná, vagy elhomályosítaná ezt a tisztaságot? *Ki az, aki rossz néven vehetné, ha azt követeli, hogy karakterünk legyen s ez a karakter legyen határozott, meg nem alkuvó?! Nem volnék őszinte, ha meg nem mondanám, hogy teljes szívvel érzek együtt a K. Sz.-vel, ami elvi célkitűzéseit illeti.*

Rá kell azonban térnem arra is, hogy abban a vitában, mely oly bájdalmasan kielepedett, — jobban immár, semhogy hasznára lehetne a mindkét fél előtt drága célnak — az én látásom szerint nem is annyira a Diákmozgalomról van szó. Szó van bizonyos elvi szempontokról és szó van a „szektárius jellegű felekezeti alakulatokról“. S itt egyfelől a támadó is tévedett, ha „szektárius jellegű felekezeti alakulat“-nak minősítette a Diákmozgalmat; hiszen a balatonendrési álláspont félreérthetetlenül kifejezi, hogy a Diákmozgalom „sohasem akart és nem is akar... hitközösség lenni, vagyis nem akar egyház lenni az egyházak mellett“ (s tények alapján kicsoda vonhatná kétségbe ez állásfoglalás igazságát?) másfelől a Diákmozgalom (illetve annak sokunkkal éppen református egyházunkért megszületett imádságokban összeforrott főtítkára V. J.) is tévedett, mikor — ha kapott is néhány oldalvágást — a támadás élét egyenesen maga ellen irányulónak fogván fel, sorompóba szállt az önvédelemre. Nem, itt csakugyan különböző elvi szempontok a „szektárius jellegű felekezeti alakulatok“ s az idevonatkozó eltérő felfogás adják a kérdés, illetve vita tengelyét.

Mert, hogy pl. rólunk, kik — és nem kevesen — boldogan, Isten iránt való hálával — hogy hordozhattuk — hordoztuk egykor szívünkön a Diákmozgalom ügyét s hordozzuk most nem kisebb boldogsággal és örömmel a református lelkészi palástot; rólunk, akik között nem egy boldogan dicsekedhetik azzal, hogy éppen a Diákmozgalom volt az, amelynek hatása alatt vállára fűzte a lelkészi palástot, elkötelezven magát a református anyaszentegyház szolgálatára; rólunk, akik mint református lelképásztorok végső gyümölcsei vagyunk a Diákmozgalom munkájának, — már pedig gyümölcseről ítélnéljük a fát — alkotta volna meg ítéletét dr. S. J., hogy az a mozgalom, mely bennünket termelt, „egyházatlan és végeredményben többet árt az egyháznak, mint esetleg használ“, ezt a föltevést dr. S. J. sem akarhatta, hogy elképzelje a református közvélemény.

Más lapra tartozik a már említett s a vita tengelyét adó szempont. Erről lehet is, szükséges is véleményt nyilvánítani különböző nézőpontokból. Én megértem, ha a K. Sz. református egyházi szempontból előadja a maga aggodalmait, kifogásait és sürgeti, követeli a *református elv diadalát a református egyházban*. Nem titkolom, ezen a téren teljesen egyetértek vele. Látuk és szomorúan tapasztalhattuk politikai téren, mit jelentett a nemzeti karakterünkől s

nacionalizmusunkból való kivetkőzés és a körülrajongott internacionalizmus pacifizmusáról való áradozás akkor, amikor körülünk mindenütt a nacionalizmus teremtett államokat. Látjuk és tapasztalhatjuk egyházi téren is, hova vezetett az ál-liberalizmus megtévesztő jelszava: a vallás magánügy, minden vallás (felekezet) jó: a teljes közönyhöz, hitetlen elforduláshoz.

Csak azt sajnálom, hogy ebben a vitában — amelynek legszebb, legüdvösebb befejezése az egymást megértő és megbecsülő testvéri kézfogás lenne — olyan sebek fakadnak, amelyek mindannyiunknak fájnak, kik lelkünk mélyén melengeljük az Isten dicsőségétől fényes, magyar református egyházi jövőt!

Bihartorda.

Ferenczy Károly.

Különfelek.

A bucsatelepi református egyház, mely eddig a legnagyobb szegénységgel küzdött, fejedelmi adományhoz jutott. Báró Fould Jenőné, sz. Báró Springer Mária ottani nagybirtokosnő — felülemelkedve a nemzetiség és felekezeti korlátain, a lelkesi állás fenntartására 27 hold kitűnő minőségű szántóföldet adományozott, melynek értéke több, mint 3 millió korona. A nemes szívé és fennkölt gondolkodású, francia honos Báronő, ki a templomépítés céljára is ajánlott 100.000 drb. téglat, kegyes adományaival nemcsak a bucsatelepi református hívek örök háláját, de az egyetemes egyház, sőt az egész magyarság elismerését és köszönetét is méltán kiérdemelte.

Leányegyesületi körzetkonferencia Derecskén. A Magyar Evangéliomi Nőegyesületek Nemzeti Szövetsége október hó 21. és 22-én rendezte első vidéki körzetkonferenciáját Derecskén, a helybeli Leányegyesület vezetőségének közreműködésével. Elő napon főleg a vezetők számára voltak előadások: a) A Leányegyesület célja és jelentősége, előadó Dr. Mislev Sándorné; b) módszere: Victor Erzsébet; c) akadályai és eredményei: Misley Ilona; ezeket a vidékről megjelent vezetők bevonásával értékes megbeszélések követték. Ezek nyomán a jelenvolt vezetők lelkében még inkább megszilárdult, beégetődött munkájuk vezérgondolata, hogy szegény hazánknak, e zilált lelkű kornak szüksége van a Krisztus szellemével átítatott magyar nők ama típusaira, kik Mária és Mártaként krisztusi otthonná szentelik családi tűzhelyüket, mert csak ilyen otthonokból, ilyen eszményi lelkű nők mellől kerül ki egy szebb jövőnek elszánt hadserege. S még inkább megérlelődött az az elhatározás, hogy e munkának a sok fennálló akadály dacára, vagy éppen azért teljes erővel meg kell indulnia, illetve tovább folytatódnia. 22-én délelőtt a vasárnapi iskola bemutatása volt, melyet id. Victor János vezetett, utána ünnepi istentisztelet, melyen Szász Imre monostorpályi lelkész beszélt, délután vallásos ünnepély a nagyközönség számára és a leányegyesületi élet bemutatása — melyet Victor Erzsébet vezetett — voltak soron. Este a konferencia hatásairól beszámoló értekezéslet és bezáró

közös imaóra volt. A konferencia napjait és az egyes előadásokat is rövid áhítat előzte meg és zárta be. Résztvettek a konferencián a már említett előadók és a helybeli vezetők és leányegyesületi tagokon kívül vidékről mintegy harmincan és e munka iránt érdeklődők igen sokan. A konferencia anyagi rendezését Vadon Béla helybeli lelkész vezetésével a Bibliakör tagjai és a Leányegyesület vezetői végezték fáradságot nem ismerő buzgósággal, kik a konferencia sikerének érdekében igen szép és követésreméltó anyagi áldozatot is hoztak. Adja Isten, hogy a derecskeiek példáján felbuzdulva nemsokára ismét más helyről hasonló eredményű körzetkonferenciáról számolhassunk be. Ugyancsak ez év november hó 11. és 12-én lesz Derecskén a Tiszántúl számára Keresztyén Ifjúsági Egyesületi körzetkonferencia, melyre az érdeklődők figyelmét már most felhívjuk.

Hivatalos Értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
3356—1922. szám.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak f. évi október hó 13-án 135.950. szám alatt kelt s az elemi népiskolák nyilvántartásának és ellenőrzésének pontos és zavartalan eszközölhetése végett revíziója tárgyában kelt adott rendeletét alább közlöm.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1922. év október hó 18.

Dr. Baltazár Dezső, püspök.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 135.950—1922. VIII/c. ü. o. szám alatt valamennyi kir. tanfelügyelőséghez és tanfelügyelőségi kirendeltséghez intézett rendeletének másolata:

A népoktatási intézmények igazgatásának és az iskoláztatási kötelezettség végrehajtásának ellenőrzése, valamint az iskolai statisztikai adatok megbízhatósága és eredményének használhatósága egyaránt fontossá teszik, hogy az elemi népiskolai egységek végre állandó elvek szerint megállapításnak s az e téren észlelt ingadozások egyszersmindkorra kiküszöböltessenek. E végből felhívom a kir. Tanfelügyelő urat, hogy tankerülete elemi iskoláira vonatkozólag az iskolaegységeket az alább kifejtendő elvek értelmében állapítsa meg, illetőleg az egyes kétséges vagy az alábbiak szerint helyesbítendő iskolaegységek végleges megállapítása érdekében az illető iskolák fenntartóival sürgősen lépjen érintkezésbe, hogy az új főkimutatás I/a és II/a kimutatások lehetőleg már az így végérvényesen tisztázott állapotot tüntessék fel. Az iskolaegységek kérdésének rendezésére az 1876: XXVIII. t.-c. 5. §-ának 7. pontja nyújt törvényes felhatalmazást.

1. Arra nézve, hogy valamely iskolafenntartó elemi iskolája egy vagy több iskolaegységnek tekintendő-e, elsősorban a szervező rendeletben foglaltak irányadók. Ugyanez veendő figyelembe az iskola jellegének, elnevezésének és annak megállapításánál, hogy az iskola fiú-, leány- vagy vegyesiskola-e?

2. Amennyiben ezekre nézve változás következett volna be, vagy ha a szervezési okmány ismeretlen, az iskola e jellemző adatai a 3-tól 8. pon-

ban foglaltak szemelött tartásával újra megállapítandók.

3. Egy iskolafenntartónak ugyanezen iskolai körzetben levő iskolái általában egy iskolaegységnek tekintendők, ha ezek egymást oly módon egészítik ki, hogy pl. az egyik iskolában az I. s II., a másodikban a III—VI. osztályok vannak. Az a körülmény tehát, hogy valamely iskola két vagy több épületben van elhelyezve, új iskolaegységek megkülönböztetését akkor sem indokolja, ha azok a köztudatban külön elnevezéssel bíró iskolák gyanánt szerepelnek. Külön iskolaegységnek tekintendő azonban valamely iskolafenntartó ugyanezen iskolakörzetben működő fiú- és leányiskolája akkor, ha a tanulók az iskola minden osztályában elkülönítve taníttatnak és az iskola teljesen összetartlan, de a tanulókat nemek szerint elkülönítő s egy épületben levő iskola egy iskolaegységnek veendő. (Pl. az egy község belterületén levő 4 tantermes református iskola, amelynek 2 tantermében fiúk, 2 tantermében leányok vannak.) A „Főkimutatás” címlapján olvasható 6. számú utasítás tehát e tekintetben módosul.

4. Ugyanezen iskolafenntartónak más iskolakörzetben levő iskolája mindenesetre külön iskolaegységnek, a külterületen több körzet felállítására esetén ugyanannyi iskolaegységnek tekintendő.

5. A szerzetesek, illetőleg apácák által fenntartott iskolák mindenkor külön iskolaegységek.

6. Önálló iskolaegységnek tekintendő az az iskola is, amelynek tanítója nincs, s az oktatást más iskolából átjáró vándortanító látja el.

7. Az együttműködő (kooperáló) tehát különböző iskolafenntartók egymást osztályok szerint kiegészítő iskolái külön iskolaegységek.

8. Az iskolák elnevezésében sokszor észlelhető ingadozások és pontatlanságok kiküszöbölése végett

az iskolák helyes elnevezése megállapítandó és a jövőben kizárólagosan alkalmazandó. All ez különösen a külterületi elemi iskolákra.

9. Azok az iskolák, amelyek három egymásután következő tanéven át bármely okból nem működtek, a nyilvántartás szempontjából megszüntetteknek tekintendők s így a kimutatásokba nem is veendőek fel. A létesülő új iskolák és az újra megnyitott iskolák a nyilvántartásba azonnal felveendőek.

A folyó tanévben a kir. Tanfelügyelő úr által összeállított főkimutatás az elemi népiskolák és kisdédvő intézetek törzskönyvét fogja képezni s a központi statisztikai hivatal nyilvántartásával ez utóbbinak helyesbitése végett össze fog hasonlítani. Felhívom tehát a kir. Tanfelügyelő urat, hogy e jelentés alapvető munka pontos és körültekintő elvégzésére személyes felelősség mellett különös gondot fordítson.

Felhívom végül a kir. Tanfelügyelő urat arra, hogy ha a jövőben akár az iskolaegységnek, akár azok elnevezése tekintetében változtatás lenne szükséges, vagy az iskolafenntartó részéről ily irányú kívánságról értesülne, ezt véleményes jelentésben hozza tudomásomra, s jelentésének másolatát a központi statisztikai hivatalnak is egyidejűleg küldje meg. Budapest, 1922. évi október hó 3-án. A miniszter rendeletéből: dr. Pogány s. k., miniszteri tanácsos.

A hivatalos másolat hitelül:

Felzmann Károly,
miniszteri s.-hiv. igazgató.

Hirdetés.

Külföldi tartózkodása idejére helyettest keres református lel. és Bihartorda.

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántuli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata tulajdonát képező

„Méliusz”
könyvkereskedésben az ide

iskolai évre szükséges könyvek

már most beszerezhetők. Írószerek, palatáblák és vesszők, irkák, tollak, ceruzák, radirgummik, előmeneteli, mulasztási, haladási és felvételi naplók, osztálykönyvek, kreták, falitérképek és szemléltető kepek legolcsóbban beszerezhetők.

Iskoláknak és egyházaknak külön 10% engedmény.

Tekintettel arra, hogy a rendeléseket a beérkezés sorrendjében intézzük el, kérjük b. rendelését mielőbb megtenni.

„Méliusz” könyv-, papir- és írószerkereskedés Debreczen.